

Orienteringssak

Arkivsak-dok. 25/05618-22
Saksbehandler Benny Andre Johansen

Utvalg	Møtedato
Hovedutvalg for næring, kultur og miljø	27.11.2025

Regionale næringsfond i Agder

Følgende tas til orientering:

Hovedutvalg for næring, kultur og miljø ba tidligere i år om en orientering om de regionale næringsfondene i Agder. Denne saken er svar på dette. Den orienterer om fondsstruktur, finansiering, resultater og effekter, og fondenes nytte og verdi.

1. Fondsstruktur og finansiering

Regionale næringsfond skal bidra til lokal nærings- og samfunnsutvikling gjennom finansiering av lokale næringsutviklingstiltak. Fondene forvaltes av de deltakende kommunene i fellesskap, og samfinansieres av Agder fylkeskommune og de deltakende kommunene. Vurdering av søknader skjer i tett samhandling mellom kommunene og Agder fylkeskommune, Innovasjon Norge og andre aktører fondet har invitert inn som observatører i styret (som for eksempel Driv Agder, Nav og Innoventus Sør).

I 2025 er alle kommuner i Agder dekket av regionale næringsfond, gjennom seks fond:

- Regionalt Næringsfond Østregionen, bestående av Gjerstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei og Åmli
- Regionalt næringsfond for Arendal, Froland og Grimstad
- Regionalt næringsfond for Birkenes, Iveland og Lillesand
- Regionalt næringsfond for Setesdal, bestående av Evje og Hornnes, Bykle, Valle, Bygland og Åseral
- Regionalt næringsfond for Kristiansand, Lindesnes og Vennesla.
- Regionalt næringsfond for Lister («Listerfondet»), bestående av Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal, Lyngdal og Sirdal

Tilskudd til regionale næringsfond fra Agder fylkeskommune	Vedtatt fordeling 2025	Foreslått fordeling for 2026	Evt. Merknader
Østregionen	1 500 000	1 290 000	
Arendal, Froland og Grimstad	1 200 000	1 100 000	
Birkenes, Iveland og Lillesand	650 000	600 000	
Setesdal	800 000	660 000	
Kristiansand, Lindesnes og Vennesla	1 500 000	1 100 000	Lindesnes kommune avvikler sin finansiering fra 2026
Listerfondet	1 250 000	1 100 000	

2. Tildelinger, resultater og effekter

Det enkelte fondsstyret fastsetter egne vedtekter, kriterier og prioriteringer innenfor de overordnede regionale føringene. Regionplan Agder 2030 og regionens egne behov og strategier ligger til grunn. Det gir variasjon i innretning etter lokale behov og muligheter.

Tildelinger av tilskudd fra fondene kan omfatte alt fra utviklingstiltak i etablerte bedrifter (til omstilling og nye markeder) og støtte til nyetableringer/gründere, til fellestiltak og utviklingsprosjekter i samarbeid mellom private og offentlige aktører, gjerne på tvers av kommunegrensene. Oversikt over konkrete tildelinger og aktiviteter/resultater er tilgjengelig i rapporteringene i de ulike næringsfondene.

Det er vanskelig å måle de langsiktige effektene på sysselsetting, etableringer, vekst og innovasjonsevne av det enkelt tilskudd alene. Fondsstyrene vurderer at midlene har vesentlig betydning, som eksemplene under viser:

- Regionalt Næringsfond Østregionen understreker at mange faktorer bidrar til sysselsetting og arbeidsplasser, men anslår at fondet over de siste årene har bidratt til å sikre 60 arbeidsplasser i eksisterende og nye bedrifter – mange av disse er kvinnearbeidsplasser.
- Listerfondet peker på at fondet har vært en drivkraft for en rekke vellykkede prosjekter som har bidratt til økt sysselsetting, utvikling av nøkkelindustrier (inkl. havbruk, grønn teknologi, opplevelsesturisme), pilotprosjekter, teknologisatsinger og økt samarbeid.
- Regionalt næringsfond for Setesdal skriver at fondet «[i] det langsiktige perspektivet har [...] bidratt til økt sysselsetting, til nyetableringer og nye arbeidsplasser. Det har bidratt til vekstkraft hos eksisterende bedrifter slik at de får utviklet bedriften med nye produkter/tjenester, får flere bein å stå på, og mer kraft i sine satsinger.»

3. Vurdering av de regionale næringsfondenes nytte og verdi

3.1 Vurderinger fra fondsstyrene

De regionale fondene er i det overordnede enige om at det er god nytte og verdi i fondene, og at verdien er langt mer enn tilskuddsmidlene alene. Av hovedpunktene som nevnes:

- **Regionale næringsfond har verdi gjennom at søknader vurderes og diskuteres i fora med bred sammensetning av utviklingsaktører (kommuner, fylkeskommunen og virkemiddelaktører). Det bidrar til tettere samhandling og at ulike offentlige virkemidler kan ses i sammenheng:**

«Når det gjelder samhandling bidrar det til tettere samhandling både innad i næringsforum og med Innovasjon Norge, Agder fylkeskommune, NAV og - av nyere dato - Driv Agder. Vi får samla alle de viktigste aktørene. Og får en arena for kompetanseheving blant næringsmedarbeiderne, og økt samhandling – også i konkrete saker, knytta til ulike aktører til prosjekter som en ellers ikke ville ha gjort.»

Regionalt næringsfond for Setesdal

«Kristiansand, Lindesnes og Vennesla anser at et regionalt næringsfond er nyttig og at det dekker et behov som ellers ville blitt vanskelig å dekke. Det bidrar også til tettere dialog med ulike deler av næringslivet. (...) Fondet har også en positiv effekt i forhold til økt samarbeid og regionale perspektiv. Samspillet med fylket og Innovasjon Norge oppleves også som positivt.»

Regionalt næringsfond for Kristiansand, Lindesnes og Vennesla

«Ved å trekke inn samarbeidende aktører som Innovasjon Norge, Fylkeskommunen, NAV, etablerertjenesten Driv Agder og Innoventus sør i behandling av sakene bygges det opp et behandlingssystem der de offentlige tilskudds- og støtteordninger kan sees

i sammenheng. Målet med midlene er å styrke regionen som helhet og ikke den enkelte kommune.»

Regionalt næringsfond for Arendal, Froland og Grimstad

«Det regionale næringsfondet utgjør [...] en god møteplass for gjensidig informasjon og kompetanseutvikling. Samtidig opprettes en god dialog mellom kommunene og de regionale aktørene som deltar som observatører i fondet; NAV, Innovasjon Norge Agder, Agder fylkeskommune og Pågang Næringshage.»

Regionalt Næringsfond Østregionen

- **Fondet fyller et tomrom blant virkemidlene og når målgrupper og prosjekter som ellers ikke kunne blitt ivaretatt:**

«Et lavterskelfond som Listerfondet er viktig fordi det gir økonomisk støtte til prosjekter og enkeltpersoner som kanskje ikke har tilgang til større, mer byråkratiske støtteordninger. Ved å gi midler til lokale prosjekter kan fondet bidra til å skape mer aktivitet, samhold og utvikling i regionen.»

Listerfondet

«Det er tidvis en problemstilling blant prosjektene i vår region at de regnes for å ha lav innovasjonsgrad, for eksempel sett opp mot Innovasjon Norge sine støtteordninger. Regionalt næringsfond er, og har i mange år vært, på sett og vis et lavterskeltilbud til de som ikke har mulighet til å få tilskudd andre steder pga. for lav innovasjonsgrad. Slik sett bidrar det til å tette et gap i virkemiddelapparatet for øvrig.»

Regionalt næringsfond for Setesdal

Fondene bidrar også til samspill mellom etablerertjenesten Driv Agder og mulighet lokalt til å gi finansiering til gode forretningsideer, ref. Arendal, Froland, Grimstad: «det [kommer] ofte søknader fra etablerere som har fått veiledning fra Driv Agder.»

Regionalt næringsfond for Arendal, Froland og Grimstad

«Hvis kommunene skal spille en viktig rolle for små og store bedrifter, er det nødvendig å ha virkemidler tilgjengelig som forvaltes på en effektiv måte.»

Regionalt Næringsfond Østregionen

3.2 Vurderinger fra virkemiddelaktører

Innovasjon Norge Agder deltar som observatør i alle de regionale næringsfondene, og er en sentral drøftings- og samarbeidspartner i fondsarbeidet. De har følgende vurdering av fondenes nytte og effekt:

«Regionale næringsfond er et viktig supplement til det nasjonale virkemiddelapparatet, og gir rom for lokal forankring i det næringsrettede arbeidet. For Innovasjon Norge Agder er fondene en verdifull arena for koordinering av prosjekter. Vi opplever at dette styrker det næringsrettede arbeidet og gir bedre treffsikkerhet i virkemiddelbruk.

I tillegg opplever vi det som en nyttig arena for å nettverke og samhandle med næringsavdelingene i de respektive kommunene som deltar i fondet.»

Innovasjon Norge Agder v/seniorrådgiver Hugo Loftesnes Pettersen

Driv Agder, regionens etablerersenter, gir denne vurderingen av de regionale næringsfondene:

«Det er positivt for gründere at de regionale næringsfondene bidrar til å styrke lokale initiativ og støtte innovasjon. Fondene fungerer som et viktig supplement til andre offentlige virkemidler ved å tilby finansiering til prosjekter som ofte faller utenfor de mer tradisjonelle støtteordningene. Denne fleksibiliteten er avgjørende for å stimulere til nyskaping og entreprenørskap i regionen.

Samarbeidsmodellen som ligger til grunn for fondet – med involvering fra kommuner, Agder Fylkeskommunen, Etablerertjenesten i Agder, Driv Agder, Innovasjon Norge og andre aktører – sikrer at midlene fordeles i tråd med regionale behov og prioriteringer. Dette styrker forankringen og bidrar til en mer helhetlig utvikling, samtidig som det skaper en plattform for dialog og kunnskapsdeling.

Fondets karakter har gjort det mulig å støtte tiltak som ellers ikke ville fått finansiering. Dette er også viktig sett opp mot målene i Regionplan Agder 2030, hvor innovasjon og verdiskaping står sentralt. Fondet har dekket opp prosjekter som ikke nødvendigvis kvalifiserer for nasjonale program, og dette mener jeg bidrar til mer inkluderende og dynamisk næringsutvikling i regionen.»

Driv Agder v/daglig leder Siri Urdal

3.3 Administrasjonens vurdering

Fylkeskommunedirektøren slutter seg til vurderingene som er gjort over. Regionale næringsfond er et godt verktøy i arbeidet med å realisere verdiskapingsmålene i Regionplan Agder 2030, og bidrar til god regional samhandling om næringsutvikling. I hovedsak:

- Fondene har verdi gjennom at de er godt kjent i regionene og er en etablert og velfungerende samhandlingsstruktur for kommuner, fylket og virkemiddelaktører om konkrete prosjektsøknader for næringsutvikling, omstilling og nyskaping..
- Fondsmidlene fyller et kritisk tomrom mellom næringsrettede tilskuddsmidler på lokalt nivå (kommunale næringsfond, hvis eksisterende), næringsrettede virkemidler på nasjonalt nivå (Innovasjon Norge, Skattefunn, Forskningsrådet), og støtte til større prosjekter/satsinger på regionalt nivå (Sørlandets Kompetansefond, Aust-Agder utviklings- og kompetansefond, Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør), De regionale næringsfondene bidrar ikke bare med finansiering av prosjekter som kanskje ellers ikke ville fått finansiering – og som ergo bidrar til økt lokal aktivitet, omstillingsevne og nyskaping – men kan også bidra med gode tilbakemeldinger til søkere om prosjektkvalitet og relevante ordninger/muligheter.

Samlet vurdert virker fondene som et relevant verktøy for regional utvikling i Agder. De dekker viktige regionale og lokale mål innen næringsutvikling, innovasjon, bærekraft og sysselsetting. De bidrar også – med relativt beskjedne midler og samfinansiering mellom fylke og kommuner – til samhandling, kunnskapsdeling og koordinering mellom regionens utviklingsaktører med fokus på konkrete prosjektsøknader.

4. Strategiske veivalg – veien videre

Verdi og kostnad av regionale næringsfond må veies opp mot nytte, administrativ kapasitet i kommunene og økonomiske rammer og prioriteringer hos de deltakende aktørene (både kommuner og fylkeskommune). I en tid med strammere budsjetter og strengere prioriteringer av kjerneoppgaver, kan muligheten for fortsatt finansiering av regionale næringsfond fra kommuner og fylkeskommune være under press. Det kan også være forbedringsmuligheter i fondenes innretning og arbeidsmåter som bør diskuteres,

I arbeidet med den videre utviklingen og innretningen av regionale næringsfond, er det helt avgjørende med en regionalt godt forankret prosess, særlig med kommunene som eiere og medfinansierer av fondene. Fylkeskommunedirektøren legger opp til at arbeidet med strategiske veivalg og evt. avklaringer mht. innretning og arbeidsformer i fondene, best kan gjøres i strategiarbeidet med VINN Agder: Gjennom regional planstrategi for 2024-2027 er det vedtatt at regional plan for innovasjon og bærekraftig verdiskaping (VINN Agder) skal revideres som regional strategi. Strategien skal vedtas senest 2027. En gjennomgang og vurdering av regionale næringsfond vil være viktig del av dette strategiarbeidet.

